

Kävlingeån vid Revingeby

7.3.4 Kävlingeåns dalgång

Allmän beskrivning

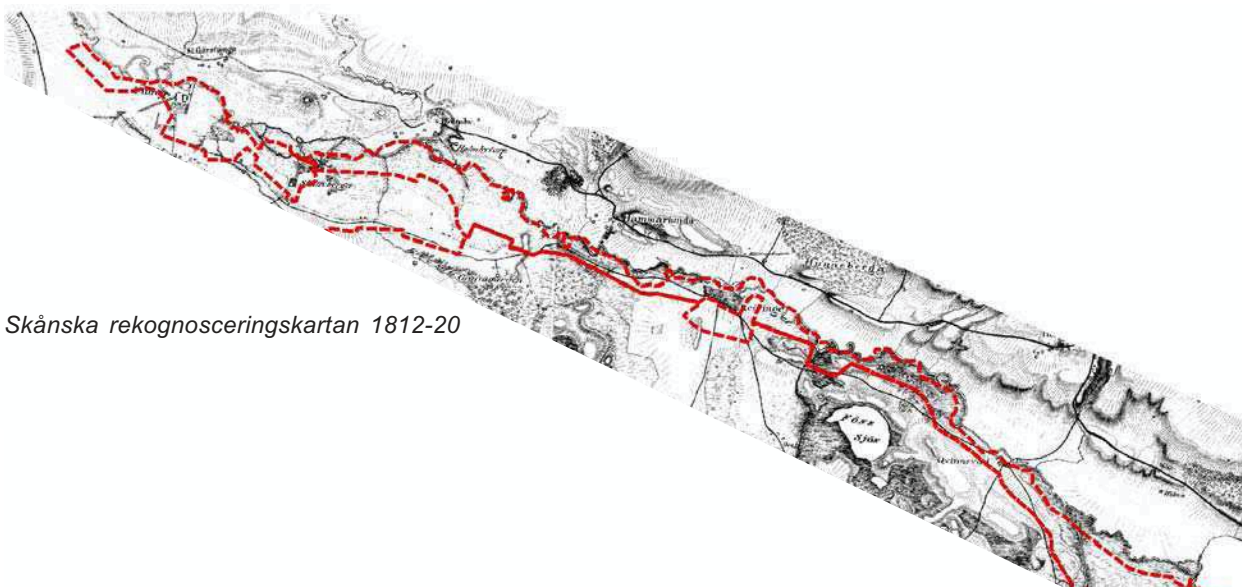
Den övre delen av Kävlingeån, mellan Vombsjön och Gårdstånga, rinner längs Vombsänkans norra kant och utgör samtidigt kommungräns mot Eslöv. Vägen mellan Södra Sandby och Getinge kan sägas utgöra den västra gränsen för Vombsänkan. Utöver själva Kävlingeån beskrivs här också angränsande områden i ådalen samt de delar av Revingefältet som ligger i anslutning till ån. Kävlingeån avvattnar ett stort område i mellersta delarna av södra Skåne med de tre vattendragen, Klingavälsån, Björkaån och Bråån som största biflöden. Avrinningsområdet, som är totalt ca 121 000 ha, domineras av åkermark och näringsläckaget är därför omfattande till ån och vidare ut i Öresund. Vombsjön fungerar som naturligt reningsverk för den del av vattnet som kommer via Björkaån, medan Klingavälsån har ett naturligt meandrande lopp och omges av stora ängsmarker vilket gör att näringstransporten är förhållandevis låg. Näringsbelastningen på huvudfåran står för 40-50% av den totala fosfortransporten och 30-40% av den totala kvävetransporten från Kävlingeån till havet. Den aktuella sträckan inom Vombsänkan motsvarar en dryg tredjedel av Kävlingeåns huvudsträcka. En stor del av Kävlingeåns omgivning på Lundasidan består dock av permanenta gräsmarker (Revingefältet) och fukt-

ängar (t.ex. vid Flyinge), varför näringsläckaget till ån torde vara relativt mindre än motsvarande sträcka på Eslövssidan, som huvudsakligen består av åkermark. Sedan 1995 har dock ett flertal dammar och våtmarker anlagts längs ån inom ramen för Kävlingeåprojektet, bl.a. vid Flyinge kungsgård, Skatteberga samt på Revingefältet.

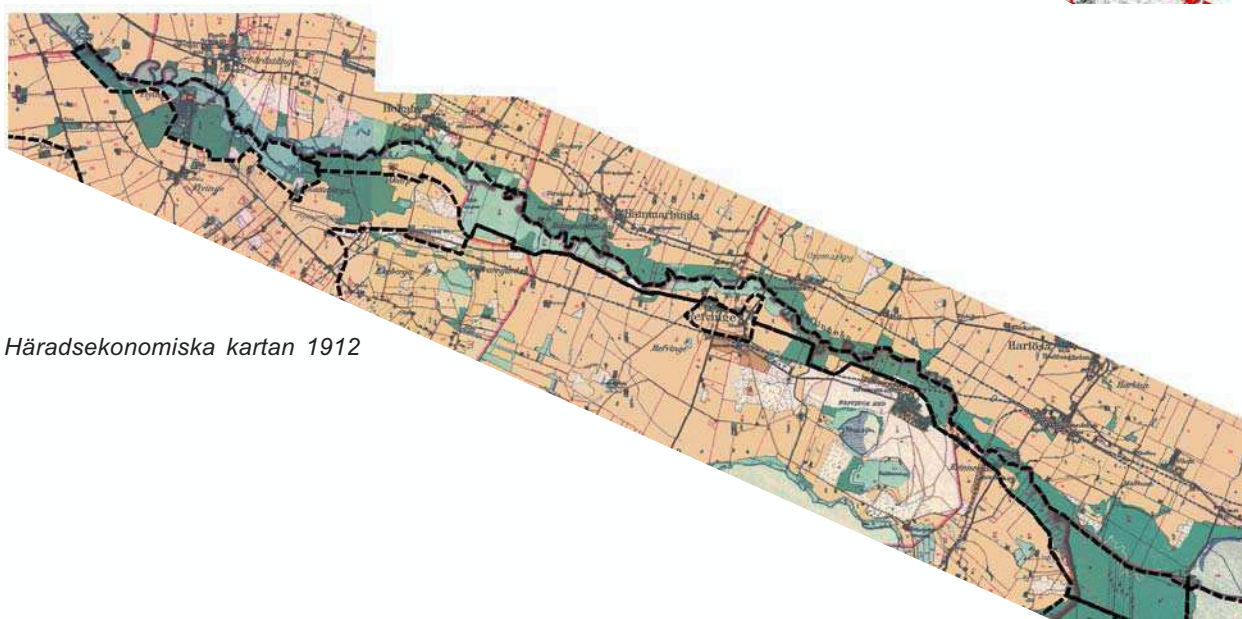
Nivåskillnaden mellan utloppet från Vombsjön (ca 23 m.ö.h.) och Gårdstånga (20,5 m.ö.h.) är bara ca 2,5 m och ån flyter lugnt fram omgiven av strandskog med främst al, samt öppna fuktängar. Ån har rätats och fördjupats flera gånger, senast på 1940-talet, men fortfarande finns många krökar och kornsjöar kvar. Åns lopp förändras hela tiden, vilket avvikelseerna mellan kommungränsen och åfåran tydligt visar.

Landskapsekologi

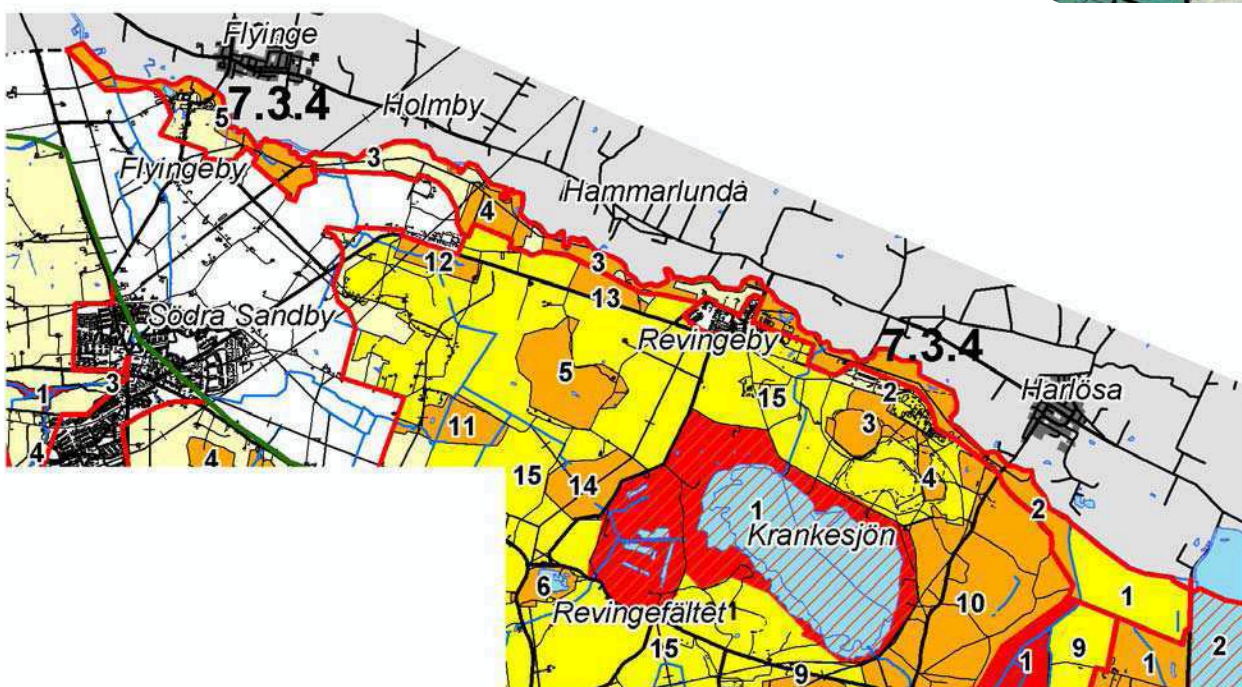
Ån utgör en mycket viktig miljö i det öppna odlingslandskapet där både vattendraget i sig och de angränsande strandområdena hyser ett mycket rikt växt- och djurliv. Vandrande fisk och många andra vattenlevande arter kan röra sig längs vattendraget, etablera sig på nya platser och möjliggöra genetiskt utbyte mellan olika populationer. Stränderna utgör också viktiga stråk för våtmarksarter och arter knutna till

Skånska rekognosceringskartan 1812-20

Häradsekonomska kartan 1912

Trakten Kävlingeåns dalgång med beskrivna delområden

ängsmarkerna kring ån. Även för större djur, t.ex. hjortdjur, utgör åns omgivning en viktig livsmiljöer och spridningsstråk. Samtidigt utgör ån en barriär för landlevande arter som inte kan passera.

Kulturmiljövärden

Kävlingeån har en mycket lång kulturhistoria som började redan på stenåldern då människans kolonisering av landskapet skedde längs vattendragen. Ända sedan denna tid har ån och dess omgivning varit en viktig kulturbygd med byarna liggande längs ån. De fuktiga ängsmarkerna som regelbundet översvämmades var viktiga för höproduktionen, från järnåldern och framåt. De kvarvarande ängsmarkerna är därför ett viktigt markhistoriskt dokument.

Landskapsbild

Ån slingrar sig fram i en dalgång där utblickar från omkringliggande landskap ger mycket tilltalande landskapsupplevelser. Nere i ådalen är landskapet mer varierat än i de öppna odlingsbygderna kring ån och störningar från bl.a. vägtrafiken är mindre påträngande.

Friluftsliv

Tillgängligheten längs ån är begränsad och det är bara på ett fåtal ställen det går enkelt att komma ned till vattnet. Ån används som kanotled och på den aktuella sträckan finns inga hinder som tvingar till lyft av kanoterna. Under försommaren kan dock det stora antalet besökare medföra störningar på det lokalt rika fågellivet.

Förutsättningar för värden i landskapet

Stora resurser satsas f.n. för att minska näringstransporten i ån och för att förbättra möjligheterna för den biologiska mångfalden och friluftslivet. Detta ger goda förutsättningar för att de höga naturvärdena vid Kävlingeån skall bevaras och utvecklas.

Utvecklingsmöjligheter

Fortsatt restaurering av vattendraget, ökad tillgänglighet och iordningställande av lägerplatser, bevarande av traditionell markanvändning kring ån.

Referenser

- Eklöv, A. 2003. *Fiskar och fiske i Lunds kommun. Lärande Natur/Tekniska förvaltningen.*
- Ekologgruppen. 1991. *Vattenvårdande åtgärder för delar av Kävlingeåns avrinningsområde. Kävlingeåns vattendragsförbund.*
- Ekologgruppen. 2003. *Kävlingeå-projektet. Projektkatalog. Programberedningen för Kävlingeå-projektet.*
- Försvarsmakten / Fortifikationsverket. 2003. *Revingehed övnings- och skjutfält. Övnings- och miljöanpassad skötselplan (ÖMAS).*
- Larsson, A. & Andersson, J. (Ekokonsult AB) 1979. *Revinge - Vombområdet, vegetation och vegetationsutveckling samt förslag till naturvårdsåtgärder. Naturvårdsnämnden i Lund.*
- Weijman-Hane, G. 1970. *Vattenvårdsplan för Kävlingeån, Generalplan. Kävlingeåns vattendragsförbund.*

(7.3.4) 1 Vombsjön - Klingavälsån (Vombsjöns ängar) (3)

Area: 110 ha

Status: Riksintresse (NV), naturreservat, CW-område, NATURA 2000, strandskydd.

Fastighet: Vomb 50:101

Naturtyp: Åkermark, å, åstrand.

Motiv: N, L, K

Beskrivning

Mellan Vombsjön och Klingavälsåns utlopp i Kävlingeån gränsar en större åkermark till ån i söder. Området, som är mycket låglänt och regelbundet översvämmas vintertid, ingår i Klingavälsåns naturreservat. I början av 1900-talet var området fortfarande fuktig ängsmark och hyste ett mycket rikt fågelliv. Fortfarande utnyttjas området av stora mängder rastande fåglar, främst gäss och änder, under höst, vinter och vår. Området odlades upp på 1940-talet i samband med att Kävlingeån reglerades och sedan 1976 har en pump använts för att torr lägga marken och möjliggöra odling. År 2003 förvärvades fastigheten av Naturvårdsverket i syfte att restaurera markerna som häcknings- och rastlokal för våtmarksfåglar.

Värden

Landskapsbild, samt unika förutsättningar för att åter skapa stora naturvärden.

Förutsättningar för bevarande

Området ingår i naturreservatet och ägs av Naturvårdsverket vilket ger goda förutsättningar att bevara områdets värden.

Utvecklingsmöjligheter

Området bör återföras till fuktiga, hävdade ängsmarker eller våtmark. Restaurera vattendragens meandrande lopp i både Kävlingeån och Klingavälsån.

Referenser

Se 3.4.

De flacka åkermarkerna vid Kävlingeån, V Vombsjön

(7.3.4) 2 Klingavälsån - Revingeby (2)

Area: 130,6 ha

Status: Militärt övningsområde, NATURA 2000, strandskydd, detaljplan för del vid Revingeby

Fastighet: Revinge 1:12, 1:14, Silvåkra 1:34.

Naturtyp: Å, åstrand, nyanlagda våtmarker.

Motiv: N, K, L

Beskrivning

Öster om Revinge regementsområde flyter ån fram i ett öppet till halvöppet landskap med fuktiga ängsmarker. Stora delar av ängsmarkerna är ohävdade och växer igen med högörtvegetation och buskar. Längs ån växer också en hel del al, björk och vide. Strax innan Klingavälsån möter Kävlingeån, har ett utlopp till ett långsträckt, ca 9 hektar stort våtmarksområde, anlagts i anslutning till gamla korvsjöar på Revingefältet. Våtmarken byggdes 2002 och kommer att bli ett värdefullt tillskott för växt- och djurlivet. Den gamla banvallen från Södra Sandby till Harlösa korsar Kävlingeån i öster och fungerar idag som cykelväg mellan Revinge och Harlösa.

Värden

Främst biologiska värden, men även landskapsbild och kulturmiljövärden.

Förutsättningar för bevarande

Området ligger inom Revinge militära övningsområde och förutsättningarna är goda att bevara naturvärdena.

Utvecklingsmöjligheter

Återupptagen betes- eller slåtterhävd längs ån. Anläggande av vandringsstig längs ån.

Referenser

Försvarmakten, P7/Fo 11. 1992. *Skötselplan för Pansarövningsfältet Revingehed.*

Försvarmakten / Fortifikationsverket. 2003. *Revingehed övnings- och skjutfält. Övnings- och miljöanpassad skötselplan (ÖMAS).*

Larsson, A. & Andersson, J. (Ekokonsult AB) 1979. *Revinge - Vombområdet, vegetation och vegetationsutveckling samt förslag till naturvårdsåtgärder. Naturvårdsnämnden i Lund.*

(7.3.4) 3 Revingeby - Klinta (2)

Area: 61,6 ha

Status: Militärt övningsområde, NATURA 2000, strandskydd, detaljplan för del vid Revingeby

Fastighet: Revinge 1:12, 8:2.

Naturtyp: Å, åstrand, fuktängar.

Motiv: N, K, L

Beskrivning

Området utgörs av en ganska lång sträcka av ån som huvudsakligen ligger inom Revinge militära övningsområde. Ån slingrar sig fram i ådalen och omges av fuktängar och en del alsumpskog med inslag av björk och viden. Stora delar av fuktängarna är ohävdade och täcks av högörtvegetation eller håller på att växa igen med busk- och lövsly. Militären har en del övningsverksamhet vid ån men stora delar är som regel outnyttjade.

Värden

Stora biologiska värden knutna till ån och de angränsande ängs- och skogsområdena.

Förutsättningar för bevarande

Fortsatt hävd och ingen negativ påverkan på ån och dess vattenkvalitet.

Utvecklingsmöjligheter

Återupptagen hävd på de gamla ängsmarkerna.

Referenser

Försvarmakten, P7/Fo 11. 1992. *Skötselplan för Pansarövningsfältet Revingehed.*

Försvarmakten / Fortifikationsverket. 2003. *Revingehed övnings- och skjutfält. Övnings- och miljöanpassad skötselplan (ÖMAS).*

Larsson, A. & Andersson, J. (Ekokonsult AB) 1979. *Revinge - Vombområdet, vegetation och vegetationsutveckling samt förslag till naturvårdsåtgärder. Naturvårdsnämnden i Lund.*

Kävlingeån vid Revingeby

(7.3.4) 4 Källekärrsängarna (2)**Area:** 31,7 ha**Status:** Militärt övningsområde, NATURA 2000 strandskydd.**Fastighet:** Revinge 1:12, 8:2, m.fl.**Naturtyp:** Slätteräng, busk- och sumpskog.**Motiv:** B, Z, K, L**Beskrivning**

Källekärrsängarna utgörs av fuktängar söder om Kävlingeån, vilka hävdas med både slätter och bete. En mindre korvsjö finns vid ån. Området påverkas av regelbundna översvämningar från ån. Floran är rik med fuktängsvegetation bestående av bl.a. kråklöver, blåtåtel, älgört, videört, vassstarr, småstarr och tuvtåtel. I kanterna finns en högvuxna videridåer. Även fågellivet är rikt med både häckande och rastande våtmarksarter. Området är markhistoriskt intressant då slätter- och bete pågått under mycket lång tid och skapat en speciell hävdpräglad flora och fauna. Stora delar i öster har vuxit igen med videbuskar och sumpskog. Delar har också planterats med al och gran.

Värden

Stora botaniska och zoologiska värden. Området har även stora kulturhistoriska och landskapsetetiska värden.

Förutsättningar för bevarande

Hävden måste fortsätta, helst i kombination slätter och bete.

Utvecklingsmöjligheter

De hävdade partierna bör utökas längs Kävlingeån för att förbättra förutsättningarna för häckande fåglar.

Referenser

Försvarsmakten / Fortifikationsverket. 2003. *Revingehed övnings- och skjutfält. Övnings- och miljöanpassad skötselplan (ÖMAS)*.

Larsson, A. & Andersson, J. (Ekokonsult AB) 1979. *Revinge - Vombområdet, vegetation och vegetationsutveckling samt förslag till naturvårdsåtgärder. Naturvårdsnämnden i Lund.*

Länsstyrelsen i Malmöhus län. 1996. *Naturvårdsprogram för Malmöhus län.*

Källekärrsängarna strax efter slätter

(7.3.4) 5 Flyinge ängar (2)**Area:** 73 ha**Status:** Strandskydd, delvis riksintresse (KMOV).**Fastighet:** Skatteberga 1:2, Flyinge 6:7, 22:40 m.fl.**Naturtyp:** Betes- och slättermark samt ohävdade fuktängar och nyanlagda dammar.**Motiv:** N, K, L**Beskrivning**

Intill ån vid Flyinge Kungsgård finns omfattande fuktängar där tuvtåtel och vassstarr dominerar med inslag av blåtåg, stor käringtand och majnycklar. Vid Skatteberga finns några mindre dungar med al och ask. Det mesta av ängsmarkerna hävdas med bete och slätter. Gamla muddermassor ligger som vallar längs ån men rester av en meandrande åfåra och korvsjöar kan fortfarande ses. Under 1990-talet har inom Kävlingeå-projektet grävts flera dammar intill ån på båda sidor om Kungsgården. En stor damm/våtmark har också anlagts vid Stora Skatteberga. Parken vid Flyinge Kungsgård är gammal och har både biologiska och kulturhistoriska värden. Vid Kungsgården finns även ett storkhägn och flera friflygande storkpar häckar numera på taken, liksom de gjorde i början av 1900-talet.

Värden

Stora biologiska-, kulturmiljö- och landskapsetetiska värden.

Förutsättningar för bevarande

Fortsatt betes- och slätterhävd.

Utvecklingsmöjligheter

Återupptagen hävd på större delar av ängsmarkerna. Fortsätta restaureringen av parken vid Flyinge. Anlägga fler dammar och våtmarker längs ån.

Referenser

Ekologgruppen. 2003. *Kävlingeå-projektet . Projekt-katalog.*

Stadsarkitektkontoret i Lund. 2000. *Flyingeområdet. Landskapsanalys & förslag till utveckling av stråk för ridning, cykling och vandring. Lunds och Eslövs kom muner.*

Emanuelsson, U. & Regnell, G. 1974. *Naturvårdsinventering av Flyinge ängar. Naturvårdsnämnden i Lund*

Storkhägnen vid Flyinge Kungsgård

Källekärrsångarna, söder om Kävlingeån